

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА І ПРА-
ВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

**РОЗВИТОК МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В
РОЗБУДОВІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка IV курсу 12-482 групи

Спеціальності 081 Право

Освітньо-професійної програми «Право»

Петриняк Діана Іванівна

Керівник: доцент, к.ю.н., доцент

Волкович Олена Юріївна

Рецензент: к.ю.н., доцента кафедри профе-

сійних та спеціальних дисциплін Херсон-

ського факультету ОДУВС,

адвоката Петренко Н.О.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ТА ЗАСАДИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РОЗБУДОВІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ	
.....	6
1.1. Організаційно-правові засади становлення та функціонування мало- го та середнього підприємництва.....	6
1.2. Організаційно-правове регулювання діяльності малих та середніх підприємств в розбудові ринкової економіки	13
РОЗ-	
ДІЛ 2. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ТА SEREDNЬOГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	25
2.1. Порядок державної реєстрації малого та середнього підприємництва та проблеми, які при цьому виникають	25
2.2. Особливості державного регулювання малого та середнього підпри- ємництва	31
в	Україні
.....	31
РОЗДІЛ 3. ДОСВІД ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА SE- REDNЬOГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ І СВІ- ТІ.....	41
3.1 Світовий досвід у сфері розвитку малого та середнього підприємниц- тва.....	41
3.2 Стратегії розвитку малого та середнього підприємства в розбудові ринкової економіки	48
.....	48
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасна ділова практика та світовий досвід показують, що найголовнішою ознакою ринкової економіки є існування та взаємодія великого, середнього та малого підприємства та їх оптимальні пропорції. Мале та середнє підприємство є найдинамічнішим елементом у структурі національної економіки.

Накопичений досвід та досягнення позитивних результатів у розвитку середніх та малих підприємств, дух країни, яка пройшла стадію реформування економічної системи, показує, що мале та середнє підприємство є одним із способів усунути внутрішні розбіжності. Єдиний товарний ринок створив більше робочих місць і зменшив масштаби безробіття, інноваційний процес посилюється, конкуренція стрімко розвивається, ринок товарів і послуг насичується. А малі підприємства за певних умов і за підтримки з боку держави тенденційно-інноваційні, гнучкі, мають підприємницький досвід і достатній професійний рівень.

Формування українського середнього класу може забезпечити ефективне функціонування підприємства та сприятиме соціально-економічному розвитку країни.

Однак сьогодні серед розвинених європейських країн традиційно найпоширеніший сектор малого та середнього бізнесу. У зв'язку з цим одним з найважливіших завдань держави є підтримка малих та середніх підприємств, тобто управління розвитком, що дасть можливість підприємцям повноцінно працювати в ринкових умовах.

Необхідними умовами для ефективного розвитку та функціонування малих та середніх підприємств є необхідність створення організації та правового механізму, пов'язаного з національною політикою, щоб чинний закон міг сприяти участі підприємств, створювати сприятливе конкурент-

не середовище та стимулювати підприємництво розвитку шляхом створення сприятливих інвестицій та інновацій.

З огляду на це, у розвинутих країнах світу розвиток малого та середнього підприємництва як основної сфери бізнесу набуває дедалі більшого значення, також зараз ця сфера набуває вагомого значення і в українському суспільстві.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Кваліфікаційна робота ґрунтується на основних засадах, положеннях нормативно-правових актів, кодексів та Законів України, зокрема: Податкового кодексу України, Господарського кодексу України, Закон України “Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні”, Постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва» та ін.

Кваліфікаційна робота виконана згідно напрямів наукових досліджень кафедри публічного та міжнародного права і правоохоронної діяльності факультету бізнесу і права Херсонського державного університету на тему: «Адміністративно-правове регулювання суспільних відносин у соціально-економічній, адміністративно-політичній сферах та правоохоронній діяльності» (номер державної реєстрації 0117U001733). Тему кваліфікаційної роботи затверджено Вченою радою Херсонського державного університету (наказ від 06.04.2021 № 430-Д).

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є науковий аналіз вітчизняного законодавства, що регламентує діяльність розвитку малого та середнього підприємництва в умовах ринкової економіки. **Завданням** даної роботи є:

– визначити організаційно-правові засади становлення та функціонування малого та середнього підприємництва ;

– дати загальну характеристику порядку державної реєстрації малого та середнього підприємництва та проблеми, які при цьому виникають;

– охарактеризувати організаційно-правове регулювання діяльності малих та середніх підприємств в розбудові ринкової економіки;

– розкрити особливості державного регулювання малого та середнього підприємництва в Україні;

– розглянути світовий досвід у сфері розвитку малого та середнього підприємництва.

Об’єктом дослідження є суспільні відносини щодо розвитку малого та середнього підприємництва в Україні.

Предметом дослідження є мале та середнє підприємництво.

Методи дослідження: діалектичний (визначено особливості та ознаки малого та середнього підприємництва); історико-правовий (розкрито історичний аспект розвитку підприємництва); логічний метод (сформовано обґрунтовані висновки за результатами написання роботи); структурно-функціональний (закономірності розвитку малого та середнього підприємництва в Україні та світі).

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1.

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ТА ЗАСАДИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РОЗБУДОВІ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

1.1 Організаційно - правові засади становлення та функціонування малого та середнього підприємництва

Формування українського середнього класу може забезпечити ефективне функціонування підприємництва та сприятиме соціально-економічному розвитку країни.

Однак сьогодні серед розвинених європейських країн в Україні традиційно найпоширеніший сектор малого та середнього бізнесу. У зв'язку з цим одним з найважливіших завдань держави є підтримка малих та середніх підприємств, тобто управління розвитком, що дасть можливість підприємцям повноцінно працювати в ринкових умовах, здійснювати розширене відтворення та забезпечувати внутрішнє споживачі з достатнім доходом. Товари та послуги та дохід казни від результатів операцій.

Можливості розвитку МСП можуть допомогти вирішити економічні та соціальні проблеми окремих регіонів і навіть усієї країни. Саме в даній галузі працювали такі вчені як А. Базиліук, Г. Білоус, З. Ватаманюк, В. Кредісов, К. Кривенко, Кузнецов, Д. Ляпія, В. Ляшенко, Л. Мартинюк, А. Мельник, І. Михасюк, Ю. Палкін, С. Панчишин, Ю. Пахомов, А. Лейтенант, Н. Прокопович, В. Савчук, Т. Смовженко, Л. Хмелевська та інші.

Однак, через постійні зміни в умовах малого бізнесу та прийняття нових методів державного управління, існує багато невирішених

проблем щодо вдосконалення організації та правових механізмів розвитку МСП.

Нашляху до європейської інтеграції України є багато болючих моментів, які заважають розвитку України у запланованому напрямку.

Одним із таких моментів є занепад малих та середніх підприємств, що не сприяло інтеграції української країни до Європейського Співтовариства, а навпаки, створило нові перешкоди для прогресу та поступового розвитку [1].

У науковій літературі вказуються основні фактори, що перешкоджають розвитку українських МСП, зокрема такі:

- недосонале та негнучке законодавство, що ускладнює формування та розвиток успішного підприємництва;
- високі податкові ставки, що погіршують дохід підприємців та збільшують можливість банкрутства;
- швидкий розвиток корупції перешкоджає діяльності підприємств та перешкоджає розвитку підприємств;
- відсутність ефективних та недосконалих механізмів позик та страхування малого бізнесу;
- політика та економіка Нестабільність, кризова ситуація, інфляція;
- рівень освіти та кваліфікація персоналу малого бізнесу, відсутність соціального забезпечення [2, с.124].

Сьогодні українські малі та середні підприємства потребують від країни великих зусиль для ефективного національного нагляду. Підприємництво регулюється Законом України “Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні” від 22 березня 2012 р. [3]. У ньому з’ясовано мету та основний напрямок державної підтримки.

Метою державної підтримки малого бізнесу є:

- створити умови для підвищення економічного рівня України;

- розширити ринок праці;
- сприяти формуванню малого бізнесу для забезпечення позитивного економічного процесу;
- підтримка вітчизняних виробників;
- працевлаштування.

Основними напрямками державної підтримки малого бізнесу є:

- формування інфраструктури для підтримки та розвитку малого бізнесу,
- організація національної підготовки та перепідготовки та підвищення кваліфікації для малого бізнесу;
- встановлення системи соціального забезпечення для малого бізнесу;
- введення спрощеного оподаткування, бухгалтерського обліку та системи звітності;
- фінансова та кредитна підтримка малого бізнесу;
- можливість малого бізнесу брати участь у реалізації науково-технічних та соціально-економічних планів та надавати продукцію (послуги), яка відповідає потребам держав та регіонів.

Відповідно до цілей та напрямів національної політики, передбачених законом, мають бути прийняті основні заходи організаційно-правового характеру для сприяння ефективному функціонуванню суб'єктів господарювання у сфері малого та середнього підприємництва. Організаційно-правова база для формування та функціонування МСП забезпечує організаційно-правову систему факторів впливу на підприємницьку діяльність МСП. Система включає тісну співпрацю між органами влади, громадськими організаціями, експертами та експертами, згідно з європейськими МСП Забезпечення виконання правил підприємництва.

Слід зазначити, що в сучасних реаліях українське законодавство є основою для функціонування малих та середніх підприємств, і йому

потрібно докласти великих зусиль для уніфікації та адаптації до європейської нормативної бази. Отже, вдосконалення організаційно-правової бази щодо створення та функціонування малих та середніх підприємств головним чином повинно включати такі дії, які мають базуватися на основних досягненнях Європейського Союзу в цій галузі. Розвиток середнього бізнесу є головним пріоритетом.

Загалом слід зазначити, що хоча в Україні загалом сформована правова та нормативна база для забезпечення функціонування малого бізнесу, все ще існує багато невирішених питань у сфері державних фінансів та кредитної підтримки. Тому, на думку деяких науковців, необхідно створити спільний документ, який повинен містити законодавство про корпоративну підтримку, а також функції, обов'язки та мотивацію різних суб'єктів у процесі підтримки малого бізнесу (включаючи фінанси та кредит).

Таким документом можуть бути "Керівні принципи підтримки малого бізнесу", в яких заходи фінансової підтримки повинні відігравати важливу роль. Загальна структура українського Кодексу про підтримку малого та середнього підприємництва повинна включати такі пункти, як:

- загальні положення;
- державна фінансова підтримка малого бізнесу;
- інфраструктура малого бізнесу та контроль та відповідальність за порушення положень цього Кодексу.

Особливо з точки зору консолідації національної фінансової та кредитної підтримки, вона повинна включати:

- програми фінансової підтримки малого бізнесу;
- надання ресурсів для діяльності малого бізнесу;
- національні, регіональні та місцеві органи влади, системи інтересів та гарантій для малого бізнесу;

- бюджетне фінансування для підтримки малого бізнесу підприємства [4].

З удосконаленням законодавчої бази розвиток підприємництва також потребує вдосконалення організаційних механізмів, серед яких дуже важливими є ті механізми, які безпосередньо впливають на економічне життя підприємств у сфері МСП. По-перше, варто згадати методи забезпечення належного фінансування бізнес-структури. Зокрема, з огляду на серйозний дефіцит коштів для самих МСП, подальший розвиток МСП та ефективне здійснення їх функцій вимагають значних змін у забезпеченні доступу до фінансових ресурсів, включаючи кредит.

Тому необхідно знайти ефективний напрямок державної політики для вирішення проблеми національної та регіональної фінансово-кредитної підтримки малих та середніх підприємств та покращення загального фінансового стану підприємств.

Звичайно, це не має нічого спільного з прямими вкладеннями статутних фондів у національний та місцеві бюджети чи наданням бюджетних субсидій підприємствам. Однак суб'єктів ринкової інфраструктури (банки, лізингові компанії, венчурні фонди, кредитні спілки тощо) слід заохочувати до взаємодії з малим бізнесом, формувати сприятливу податкову політику в державі, сприяти розвитку альтернативних схем фінансування та вдосконалювати законодавство, що регулює фінансову діяльність установ. Ми вважаємо, що надання фінансових послуг та форма співпраці між великими та малими підприємствами є пріоритетними напрямами національної політики підтримки малого бізнесу. Якщо підприємці сприятимуть доступу до фінансових ресурсів, методи їхнього бізнесу зазнають якісних змін, і певні завдання в національному плані підтримки малого бізнесу будуть автоматично вирішені [5, с.269].

Функціональний обсяг підприємства вимагає не тільки достатньої фінансової підтримки, але й оптимальної бази оподаткування, яка може сприяти розвитку бізнес-структури. Інтереси, на яких базується підприємницька діяльність, повинні відігравати важливу роль. Слід зазначити, що в Україні запроваджена пільгова система оподаткування малого бізнесу. Але його було змушено скасувати через масштабне зловживання добробоютом. Більшість зареєстрованих малих підприємств працюють лише протягом пільгового періоду, потім перереєструються під іншою назвою та мають право знову отримувати податкові пільги. На думку деяких науковців, такий підхід призвів до втрати репутації ідеї підтримки малих та середніх підприємств шляхом пільгових податків [6, с.21].

Аналіз механізмів фінансової та кредитної підтримки розвитку малого бізнесу показує, що ставлення органів місцевого самоврядування в різних регіонах України неоднозначне. Зокрема, сьогодні місцеві органи влади в певних регіонах зобов'язані надавати фінансову та кредитну допомогу малому бізнесу, а тому не визнають положень Закону України "Про державну підтримку малого підприємництва".

У зв'язку з цим, на думку вчених, необхідно прийняти окремий Закон "Про фонд малого бізнесу" (або фінансово-кредитну підтримку малого бізнесу в Україні), який чітко встановить механізм фінансово-кредитної підтримки малого бізнесу. основою. Підприємці малого бізнесу (особливо ті, що розроблялися після прийняття нормативних актів, що визначають законодавчу базу для фінансування малого бізнесу та кредитної підтримки), і мають встановлені норми (квота, наприклад, 1% від бюджету розвитку регіону, міста, області, тощо) Надавати кредитну підтримку малим підприємствам, проекти яких є економічно вигідними та сприятимуть соціально-економічному розвитку району (розвиток у бідних районах, ефективні сільськогосподарські

підприємства, створення робочих місць, освоєння / впровадження ресурсів) -економія енергії технологій тощо) [7, с.42].

Окрім продуманого спрямування держави на підтримку розвитку МСП, слід згадати багато інших аспектів, які, на думку вчених, також варті уваги. Сюди входять:

- 1) забезпечення кредитного страхування малих підприємств;
- 2) фінансова підтримка інновацій;
- 3) компенсація витрат на інформаційні послуги;
- 4) компенсація витрат на отримання патентів та захист авторських прав;
- 5) розвиток бізнес-центрів та бізнес-інкубаторів для зменшити малий бізнес Непрямі витрати підприємств;
- 6) посилити співпрацю з міжнародними організаціями та фондами, щоб стимулювати державні органи та державні регуляторні органи розвивати малі та середні підприємства;
- 7) збільшити кошти, що використовуються в національному бюджеті для компенсації відсотків, що сплачуються малі та середні підприємства до банків для інвестиційної діяльності
- 8) створити механізм стимулювання легалізації тіньових доходів.
- 9) доповнюючи плани та заходи щодо підтримки малих та середніх підприємств для посилення їх фінансової безпеки, та посилюючи функції управління регіональних та місцевих органів влади, доповнюючи плани та заходи щодо підтримки малих та середніх підприємств, посилюючи фінансові складові економічної безпеки вітчизняних підприємств у створенні в безпечному діловому середовищі [7, с.43].

Тому сфера малого та середнього підприємництва за сучасних умов вимагає великих зусиль держави. З огляду на прагнення України до європейської інтеграції, слід зазначити, що прогрес потрібно робити поступово у всіх секторах економіки, але пріоритет слід надавати тим

суб'єктам господарювання, які забезпечують зайнятість населення та необхідні товари та послуги національної економіки. Світовий досвід показує, що МСП є ефективною рушійною силою прогресу країни та локомотивом, який може просунути всю економічну систему держави вперед.

Тому, підсумовуючи, можна сказати, що в сучасних умовах МСП потребують державного нагляду, щоб забезпечити ефективний розвиток МСП. Перш за все, необхідно забезпечити спрямованість розвитку на вдосконалення організаційно-правових механізмів функціонування МСП, що дозволить уніфікувати українське законодавство та адаптувати його до європейських норм та стандартів. Поліпшення напрямку підприємницької діяльності МСП у сфері економічної діяльності також повинно відігравати важливу роль.

1.2 Організаційно-правове регулювання діяльності малих та середніх підприємств в розбудові ринкової економіки

Необхідними умовами для ефективного розвитку та функціонування малих та середніх підприємств є необхідність створення організації та правового механізму, пов'язаного з національною політикою, щоб чинний закон міг сприяти участі підприємств, створювати сприятливе конкурентне середовище та стимулювати підприємництво розвиток шляхом створення сприятливих інвестицій та інновацій. , Податкова і цінова система, а головне - формування українського середнього класу. З огляду на це, у розвинутих країнах світу розвиток малого та середнього підприємництва як основної сфери бізнесу набуває дедалі більшого значення в українському суспільстві.

Організаційно-правове регулювання підприємницької діяльності у сфері МСП - це низка дій державних органів влади, спеціалізованих установ та організацій, що мають відповідні можливості у суб'єктах

господарювання відповідно до чинного законодавства України, європейських норм та міжнародних договорів.

Слід зазначити, що формування попередніх законів, організаційних та економічних принципів розпочалося з прийнятого в 1987 р. з Радянського Закону "Про індивідуальну трудову діяльність радянських громадян", який сприяв частковій легалізації індивідуального бізнесу (підприємництва).), подальше відкриття зв'язку з бізнесменами, особливо підприємцями-початківцями для створення власного бізнесу. На той час вже існували тисячі людей, які займалися самозайнятою діяльністю та займались легальним бізнесом, що сприяло розвитку вільного підприємництва. Справжній розвиток підприємницької діяльності в Україні розпочався в 1991 році, коли Верховна Рада України 7 лютого 1991 року прийняла Закон України "Про підприємство" та створила Державний комітет України зі сприяння малим підприємствам (травень 1991 р.).

Закон України "Про підприємства в Україні", який також був прийнятий у 1991 р. і на сьогодні вже втратив чинність, визначав загальні закони, економічні та соціальні принципи підприємницької діяльності (підприємництва) громадян та юридичних осіб в Україні, встановлені конкретні гарантії свободи підприємництва та його державної підтримки.

Важливим кроком Президента України є указ "Про скасування обмежень, що стримують розвиток підприємницької діяльності", де дерегуляція перерахована як один із пріоритетних напрямків реформи державного управління, який спрямований на скасування законів, управління та економіка Серія заходів. І організаційні перешкоди підприємницької діяльності. Крім того, організаційна форма підприємництва визначається, зокрема, пунктом 1 статті 1 Конституції України, де сказано: "Кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом" [8, с.141].

З прийняттям Господарського кодексу України розпочався новий виток розвитку малого та середнього підприємництва, який став головним нормативно-правовим актом регулювання діяльності суб'єктів господарювання. Детальний аналіз цього документа дозволяє виділити декілька ключових моментів у галузі МСП. Стаття 42 Господарського кодексу визначає підприємництво як самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку [9, с.22].

Кодекс рекомендує наступні види бізнесу на основі форми власності, зазначеної в статті 63:

- Приватні підприємства;
- Колективні підприємства;
- Комунальні підприємства;
- Підприємства зі змішаною формою власності;
- Державні підприємства.

Варто зазначити, що малі та середні підприємства в основному базуються на приватній власності, а еталоном їх визначення є їх масштаб, який також передбачений законодавством. Британський камінь. Стаття 63 Господарського закону визначає приватне підприємство як таке, що діє на приватну власність громадянина або юридичної особи (юридичної особи).

Законодавче визначення поняття приватного підприємства, включеного до ст. Стаття 113 Кодексу передбачає, що приватне підприємство - це підприємство, засноване на приватній власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства та їх роботи (або використання найманої робочої сили). Слід зазначити, що законодавчих положень щодо визначення приватних підприємств у Господарському кодексі недостатньо, щоб відрізнити їх від інших

організаційно-правових форм господарської діяльності, таких як компанії, створені у цій формі товариства з обмеженою відповідальністю [10, с.53].

Для того, щоб визначити класифікацію підприємства як малого та середнього, необхідно використовувати принаймні два критерії:

- середня кількість працівників;
- річний дохід від реалізації продукції та послуг.

В Законі України "Про державну підтримку малого підприємництва" (до відповідних змін 2008 року) згадуються такі стандарти визначення відповідних категорій підприємств. Порівняно з попередніми стандартами, оприлюднення Господарського кодексу України кардинально змінило фінансові характеристики малого бізнесу, тобто середня кількість працівників у звітному (фінансовому) році не перевищує 50. Відбулася зміна вищезазначеного - з 500 000 євро (замість 70 мільйонів українських гривень), а також зміна якості - сума виручки від реалізації за рік замінена загальною виручкою за звітний рік.

Практичний досвід показує, що відповідно до масштабів підприємницької діяльності та змін у фінансових вимірах суб'єктів господарювання цей підрозділ бізнесу є позитивним, оскільки він допоможе підприємцям більш прозоро відображати фінансові результати своєї діяльності в кінці звіту. період.

Органом малого підприємництва є фізична особа, зареєстрована як суб'єкт підприємницької діяльності відповідно до закону; юридична особа - будь-яка організація, юридична форма та суб'єкт господарювання у формі власності, звітний період (календар Середньооблікова чисельність працівників у році) не перевищує 50, а загальний річний дохід підприємства не перевищує 70 млн грн.

Середня чисельність працівників малого підприємства визначається за методикою, затвердженою статистичним агентством, яка враховує всіх його працівників, включаючи працівників, що працюють за контрактом та за сумісництвом, а також працівників представництв, філій, офісів та інші агенції. Окремі одиниці. Різні країни використовують різні класифікаційні характеристики (стандарти) для класифікації підприємства як малого.

Наприклад, в Японії такими критеріями є розмір капіталу, кількість працівників та приналежність до галузі. Відповідно до чинного японського законодавства, малі та середні підприємства включають легальні незалежні підприємства, що мають до 300 працівників у галузях промисловості, будівництва, транспорту, зв'язку, кредитування та комунальних послуг; до 100 в оптовій торгівлі - до 50- роздрібна торгівля та сфера послуг. У Великобританії, якщо виробнича компанія налічує до 200 працівників, вона офіційно вважається невеликою компанією. У більшості інших галузей економіки головним критерієм для визначення малого бізнесу є річний оборот, який не повинен перевищувати 250 000 фунтів стерлінгів [11, с.25].

Тому поняття «суб'єкт малого підприємства» та «мале підприємство» не однакові, оскільки крім малого бізнесу, до суб'єктів малого підприємства належать також підприємці-фізичні особи. На відміну від економістів, українське законодавство не розглядає поняття "малий бізнес". З метою забезпечення господарської діяльності малих та середніх підприємств держава передбачає відповідне законодавство з питань оподаткування, ліцензування, фінансової та інвестиційної діяльності.

Відповідно до процедур, передбачених українським законодавством, суб'єкти малого підприємства мають право обирати загальну або спрощену систему оподаткування та визначати податки, які

необхідно сплачувати. Спрощені норми податкової системи бухгалтерського обліку та звітності передбачають:

- заміна законодавчо встановлених податків (обов'язкових платежів) єдиним податком;
- спрощення застосування бухгалтерського обліку та звітності.

Порядок ведення спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності визначається Кабінетом Міністрів України. Залежно від вибору малих та середніх підприємств, система може використовуватися з діючими загальними системами оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності, передбаченими законодавством.

Слід зазначити, що проблеми організації та правового нагляду за МСП сьогодні зумовлені наступними факторами:

- відсутність систем, що призводить до дублювання правових норм;
- накопичення непотрібних нормативних документів;
- бюрократія та тягар систем ліцензування;
- обтяження МСП Здійснення великої кількості інспекцій та інспекцій;
- регулююча політика не є прозорою, а контролюючий орган не має законодавчо встановлених обов'язків;
- у різних регіонах існують великі відмінності у рівні сприятливого регуляторного середовища.

Для того, щоб сектор МСП в українському суспільстві нормально розвивався, держава повинна відігравати важливу роль у цьому процесі.

Тому українським малим та середнім підприємствам сьогодні потрібно докласти великих зусиль у напрямку ефективного національного нагляду з національної сторони, що координується За-

коном України "Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні" (22 березня 2012 р.). Метою державної підтримки малого бізнесу є (стаття 4):

- Створити умови для покращення економічного рівня України;
- Розширити ринок праці;
- Сприяти формуванню малого бізнесу для забезпечення позитивних економічних процедур;
- Підтримка вітчизняних виробників;
- Забезпечити працевлаштування.

Основними напрямками державної підтримки малого бізнесу є (стаття 5):

- Формування інфраструктури для підтримки та розвитку малого бізнесу, організація національної підготовки та проведення перепідготовки та підвищення кваліфікації для малого бізнесу;
- Створення системи добробуту для малого бізнесу;
- Запровадити спрощені системи оподаткування, бухгалтерського обліку та звітності;
- Фінансова та кредитна підтримка малого бізнесу;
- Можливість малому підприємству брати участь у реалізації науково-технічних та соціально-економічних планів та надавати продукцію (послуги), яка відповідає державним та регіональним потреби [12].

Слід зазначити, що для нормального розвитку малих та середніх підприємств необхідно забезпечити дотримання на державному рівні таких умов:

- Стійкий та стійкий розвиток валютної системи, яка може продовжувати підтримувати країна.

- Формування такої податкової системи, щоб дати можливість підприємствам розвиватися, а не засліплювати їх;
- Стимулювання будівництва та експлуатації інфраструктури, що може забезпечити розвиток бізнес-структур;
- Відповідна матеріально-технічна та фінансова підтримка з боку національних економічних суб'єктів;
- Забезпечення малого та середнього бізнесу захистом інтелектуальної власності підприємств;
- Спрощена система реєстрації та нагляду за підприємницькою діяльністю, сформована уповноваженими державними органами;
- Ефективний правовий захист підприємництва та відповідне регулювання його діяльності в законодавстві;

За нинішніх обставин об'єктивними причинами необхідності нагляду держави за діяльністю малих та середніх підприємств є:

- У багатьох економічних сферах існують монополії та відсутність досконалої конкуренції;
- Механізм цін на деякі товари недосконалий, що робить їх виробничу ефективність низькою, повільною
- Забезпечують соціальну стабільність та гармонію;
- Сприяють збереженню та відтворенню людей природних, культурних, етнічних та історичних середовища існування;
- Вирішити питання міжнародного підприємництва щодо політики та співпраці [13, с.435].

Коли державі відводиться занадто багато, нехарактерних, непотрібних або несправедливих ролей, це можна розглядати як економічний "тягар". Така ситуація може виникнути з наступних причин:

- некомпетентність;
- покладання на руйнівний зовнішній ідеологічний вплив;
- поширеність корупції;
- політика, що базується на ідеології [14, с.36].

Отже, виходячи з необхідності національного нагляду за корпоративною діяльністю у сфері малого та середнього підприємництва, пріоритетними напрямками вдосконалення організації та правового нагляду за малими та середніми підприємствами повинні бути:

- Усунути необґрунтований національний нагляд (контроль) засади державних органів та органів місцевого самоврядування;
- Мінімізуйте економічну діяльність, що вимагає дозволів;
- Використовуйте досвід для включення МСП у ділову мережі, особливо при формуванні регіональних кластерів; органи самоврядування від порушення діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу
 - Незаконне втручання.

Усі вони потребують перегляду та прийняття узгоджених нормативних документів [15, с.22].

Тому для забезпечення організаційно-правової підтримки функціонування МСП необхідно вжити таких заходів для вдосконалення їх нагляду та правового супроводу:

- Уніфікувати умови ведення бізнесу та нормативні акти, особливо сертифікацію та стандартизацію;
- За вдосконалення реєстрації підприємств, механізми ліцензування бізнесу, виробничі квоти, експорт товарів, імпорт

товарів та вдосконалений інституційний нагляд за малими та середніми підприємствами;

- Зменшення кількості процедур ліцензування, необхідних під час підприємницької діяльності, шляхом внесення відповідних змін до
- Уніфікація української законодавчої бази та усунення колізій у чинних законах.

Останній пункт особливо важливий, оскільки підприємницька діяльність МСП регулюється не лише комерційним законодавством, а й іншими галузями. Зокрема, це питання нормативно-правового забезпечення, яке визначає, чи існують законодавчі та інші нормативно-правові акти у цивільній, кредитній, фінансовій, податковій, адміністративній, трудовій та інших галузях чинного законодавства України "Про власність", "Про господарські товариства", Податковий кодекс, Цивільний кодекс та інші нормативні акти.

Тому розвиток малого та середнього підприємництва в Україні вимагає активного національного нагляду для вирішення проблем у сфері малого та середнього підприємництва. Інституційні принципи національного нагляду за малими та середніми підприємствами включають:

- існування організаційної структури;
- наявність ринкової інфраструктури;
- інформаційну та консультаційну підтримку підприємництва;
- кадрове забезпечення;
- науково-методична підтримка;
- моніторинг державної підтримки.

Так само для забезпечення ефективної державної підтримки МСП необхідно формувати розвинену інфраструктуру, яка є невід'ємною

частиною ринкової економіки та створює сприятливі умови для розвитку бізнесу. Ринкова інфраструктура включає: фінансову та кредитну інфраструктуру, організаційно-технологічну інфраструктуру, інформаційно-аналітичну інфраструктуру.

Тому організація та закони та нормативні акти як напрямок розвитку країни повинні враховувати всі сучасні виклики, вдосконалювати нормативно-правову базу та пристосовувати її відповідно до європейських стандартів.

Невизначений перший крок, зроблений Україною у сфері підприємництва, призвів до прийняття комерційного та цивільного законодавства, що призвело до розбіжностей та часткової невідповідності законодавства, які були частково компенсовані. Це позитивна тенденція на шляху до інтеграції до ЄС. Подолавши економічну кризу, Україна має можливість стати країною, де малий бізнес може і буде розвиватися комфортно та успішно.

РОЗДІЛ 2.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

2.1 Порядок державної реєстрації малого та середнього підприємництва та проблеми, які при цьому виникають

Відповідно до ч. 1 ст. 55 в Господарському кодексі України (далі - ГКУ) суб'єкти господарювання займаються господарською діяльністю, здійснюючи господарську компетенцію (сукупність економічних прав та обов'язків), мають окреме майно та беруть участь у господарських відносинах, які несуть відповідальність за свої зобов'язання в межах цього майна, якщо інше не передбачено законом. Абзацом другим цієї статті визначено, що суб'єктами господарювання є господарські організації-юридичні особи, створені згідно з Господарським кодексом України, штати, муніципалітети та інші підприємства, створені відповідно до Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та регулюються законодавством [16].

Іншими словами, як ми вже бачили, передумовою реалізації прав бізнесу є його національна реєстрація. Ж. А. Іонова вважає, що головною метою державної реєстрації повинна бути основна ідентифікація загальних суб'єктів підприємницької діяльності.

Вона включає три елементи:

- 1) державний обіг суб'єктів господарювання;
- 2) збір публічних та достовірних даних про їх правовий, майновий та організаційний статус;
- 3) Контролювати появу, зміну та припинення законності та правовий статус підприємців [17, с.22].

Верховна Рада ухвалила нову редакцію Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань») [18, с.17] від 26 листопада 2015 р. № 835 VIII (Закон № 835), що докорінно змінило правила реєстрації бізнесу. Національна реєстрація малих та середніх підприємств регулюється наступною правовою системою: ГКУ, Законом «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва», Порядком державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, затвердженим наказом Міністерства юстиції № 359/5 від 9 лютого 2016 року.

У 2000 р. "Європейська хартія малих підприємств" та інші міжнародні документи також частково вирішили проблему створення малих та середніх підприємств. Україна вирішила імплементувати принципи та положення Європейської хартії малих підприємств відповідно до розпорядження КМУ. 10 квітня 2006 р. № 9378/3 / 1-06 та відповідно до пропозиції України щодо представника Європейського Співтовариства від 10 квітня 2006 р. № 3111 / 16–202 / 1–872. З метою подальшого розвитку українських малих та середніх підприємств та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств Кабінет Міністрів України ухвалив постанову від 2 липня 2008 року «Впровадження принципів Європейської хартії малих підприємств в Україні» № 587 [19].

Відповідно до пункту 4 частин 1 Статті 1 Декрету № 835, державна реєстрація юридичних осіб, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб – підприємців (далі – державна реєстрація) - офіційне визнання шляхом засвідчення державою факту створення або припинення юридичної особи, громадського формування, що не має статусу юридичної особи, засвідчення факту

наявності відповідного статусу громадського об'єднання, професійної спілки, її організації або об'єднання, політичної партії, організації роботодавців, об'єднань організацій роботодавців та їхньої символіки, засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, зміни відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, про юридичну особу та фізичну особу – підприємця, а також проведення інших реєстраційних дій, передбачених цим Законом.

На думку І. Труш, процедура реєстрації - це передбачена законом процедура, що виконується органом державної реєстрації, з метою фіксації юридичних фактів, що відображають виникнення, зміну або припинення статусу суб'єкта господарювання [20, с.44]. Відповідно до пункту 5 ст. 1 ст. Закону № 835, державний реєстратор юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань - це нотаріус, який має трудові відносини з національним органом реєстрації. Закон № 835 ввів багато нюансів, яких раніше не було в законодавстві.

Згідно з пунктом 1 Р. II Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, затвердженого наказом Міністерства юстиції від 09.02.2016 р. №359/5 (далі – Порядок №359/5) [21, с.471], на прохання заявника, подається заявка на державну реєстрацію у юридичної особи для здійснення державної реєстрації. Заява та документи про державну реєстрацію можуть подаватися в письмовій або електронній формі, але у випадку державної реєстрації, зміна суб'єкта юридичної особи інформації, що міститься в єдиному державному реєстрі, пов'язана зі зміною губернатора, юридична (конституційна) капітал (пайовий фонд) Розмір або розмір акцій кожного засновника (учасника) та інші обставини, передбачені законодавством. Заява та до-

кументи подаються заявником у паперовій формі особисто або поштою.

Заява про національну реєстрацію підписується заявником. Якщо заява про національну реєстрацію подається поштою, справжність підпису заявника має бути засвідчена нотаріально. Заява та документи подаються заявником в електронному вигляді на електронному порталі послуг.

Іншими словами, виходячи з вищесказаного, ми бачимо, що перше революційне вдосконалення - це надання нотаріусам повноважень реєструвати компанії. Це означає, що ті, хто має намір вести бізнес в Україні, можуть звернутися до звичайного нотаріуса та здійснити цю реєстраційну дію.

Очевидно, що надання повноважень нотаріусам, безумовно, є величезним кроком вперед, оскільки майбутні підприємці зможуть уникнути нескінченних черг, які так часто зустрічаються в реєстраційних службах.

Ми вважаємо, що другим вдосконаленням є запуск процесу онлайн-реєстрації бізнесу. Міністерство юстиції створило веб-сайт, де ви можете подати заявку на реєстрацію в Інтернеті.

Відповідно до пункту 1-2 статті 5, розділу IV Порядку № 359 [21, с.473], електронна прикладна програма формується у вигляді програмного забезпечення, а програмний засіб використовується для ведення єдиного національного реєстру на електронному порталі послуг. Заява подається заявником в електронній формі та повинна супроводжуватися електронною копією оригіналу відсканованого документа, що використовується для національної реєстрації, або оригіналу такого електронного документа, а також документом, що підтверджує сплату збору за управління, заявник на державну реєстрацію, а також за допо-

могою програмних засобів для ведення єдиної державної реєстрації. Усі заявки на національну реєстрацію та документи, подані в електронній формі, містять обов'язкові положення власного електронного цифрового підпису заявника.

Третім вдосконаленням є запровадження нової національної реєстрації підприємців. Окрім нотаріусів та місцевих органів влади, також будуть зареєстровані компанії та акредитовані організації. Мова йде про держави або комунальні компанії, які виконуватимуть функції державних реєстраторів - фронт-офісу.

Відповідно до положень пункту 1-2 статті 3 Порядку № 359/5[21, с.475], на прохання заявника державна реєстрація може бути здійснена шляхом звернення до стійки реєстрації для забезпечення отримання та видачі державної реєстрації відповідно до цієї процедури протягом цього періоду. Якщо документ про державну реєстрацію подається до фронт-офісу, уповноважена особа фронт-офісу виконує всі дії, передбачені цією процедурою для прийняття та видачі документів про державну реєстрацію, та доручає його оформлення уповноваженій державі особі. Зареєстрований суб'єкт, нотаріус.

Відповідно до положень пункту 2 статті 1 Порядку № 359/5, адміністративний офіс є центром надання адміністративних послуг, створеним відповідно до Закону "Про адміністративні послуги". Україна є акредитованим суб'єктом, повноваження якого поширюються лише на країни, що забезпечують прийняття, та Час реєстрації файлу.

Четвертим удосконаленням є фактичне впровадження екстериторіального принципу при реєстрації суб'єктів господарювання. Це означає, що майбутні підприємці можуть звернутися до реєстратора або нотаріуса в будь-якій державі, незалежно від місця реєстрації або майбутнього місцезнаходження юридичної особи.

Пунктом 5 статті I Порядку № 359/5 передбачено [21, с. 476], що національну реєстрацію повинен здійснювати будь-який суб'єкт національної реєстрації в межах юрисдикції, визначеної законом, незалежно від місцезнаходження юридичної особи (крім державних установ) або місця проживання індивідуальних підприємців.

П'ятим удосконаленням є передача національних реєстраторів під керівництвом органів місцевого самоврядування. Законодавці зробили це, щоб ліквідувати бюрократичні служби реєстрації та пришвидшити вдосконалення таких служб.

Отже, підсумовуючи аналіз змін до Закону «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», можна сказати, що починаючи з 1 січня 2016 року зареєструйтесь як фізична особа-підприємець або ведіть підприємницьку діяльність в його форма Обличчя юридичних осіб стає унікальним та простим. Однак закон передбачає однакові процедури державної реєстрації для всіх суб'єктів господарювання, без розмежування малих та середніх підприємств.

У більшості випадків МСП працюють з обмеженими ресурсами, включаючи кількість працівників, які можуть встановлювати організаційні та економічні відносини з уповноваженими державними органами. Крім того, як показала практика, в більшості випадків малі та середні підприємства після реєстрації в штаті втратять право на місце, де вони зареєстровані, або продовжуватимуть змінювати своє місцезнаходження. Ці проблеми можна вирішити шляхом підписання угод з юридичними особами, не пов'язаними з МСП, про надання певних управлінських або секретарських послуг. Масштаб підприємства залежить від конкретних обставин галузі, її технічних характеристик та наслідків масштабу. Деякі галузі передбачають високу капіталоємність

та масове виробництво, а деякі галузі не потребують великих компаній, а навпаки, малі компанії є кращими.

З іншого боку, останнім часом МСП спостерігають безпрецедентне зростання, особливо в тих сферах, які не потребують великого капіталу, багато обладнання та багатьох працівників. З розвитком конкурентного середовища, створенням більших можливостей для працевлаштування, активнішим структурним регулюванням та розширенням поля споживання розвиток малого бізнесу створив сприятливі умови для відновлення економіки.

2.2 Особливості державного регулювання малого та середнього підприємництва в Україні

Як незалежна суверенна країна, Україна зараз надає гарантії всім підприємцям, незалежно від того, яку організаційну форму підприємницької діяльності вони обрали, рівні права, створення для роботи, доступ до логістики, фінансів, праці, інформації, природних ресурсів та інших ресурсів. Мале та середнє підприємництво, яке швидко реагує на мінливі ринкові умови, може надати економіці необхідну гнучкість.

Малі компанії можуть швидко реагувати на зміни споживчого попиту, тим самим забезпечуючи необхідний баланс на споживчому ринку. Мале та середнє підприємництво зробило вагомий внесок у формування конкурентного середовища. Це один з основних секторів, який значною мірою визначає темпи економічного зростання, рівень зайнятості, а також структуру та якість валового національного продукту.

Слід зазначити, що економічні ризики малих компаній, як правило, вищі, а "життєвий цикл" малих компаній, як правило, коротший, ніж у великих компаній. Навіть в економічно розвинених країнах мале

або середнє підприємство стикається з багатьма типовими труднощами.

Так, у процесі конкуренції за кредит малі компанії зазвичай програють великим компаніям. Банки відмовляються від кредитів для малого та середнього підприємств, а якщо і роблять, вони дають їх під високі процентні ставки, що збільшить виробничі витрати та уповільнить модернізацію виробництва через брак коштів [22, с.22].

Розвиток будь-якої форми підприємництва в основному залежить від двох основних умов:

- Внутрішні економічні умови всієї країни та її регіону;
- Здатність конкретного підприємця використовувати надані йому права для досягнення своїх бізнес-цілей.

Одним із факторів, що визначає високу соціальну значимість малого та середнього підприємства, є те, що природа малого або середнього підприємства базується на місцевих потребах та інтересах, а основна увага приділяється місцевому ринку, виходячи з історії країни та багатовікових культурних традицій, різноманітних існуючих культур оцінки в межах підприємства Відносини з родиною. Завдяки меншому масштабу мале та середнє підприємство краще адаптується до мінливих економічних умов і краще справляється з коливаннями споживчого попиту.

Існуючі наукові концепції характеризують підприємницький дух у трьох аспектах:

- Наявність та можливості розпорядження різними видами ресурсів за умови, що фактори ризику продовжують існувати, а кінцевий результат є невизначеним, щоб отримати з цього прибуток;

- Постійне та широке використання інновацій для ефективного управління та організації виробничого процесу;
- Особлива інноваційна та творча поведінка комерційних утворень, тобто їхній підприємницький дух, є рушійною силою економічного процесу [23, с.25].

Мале та середнє підприємництво забезпечує відповідну гнучкість для ринкової економіки, мобілізує велику кількість фінансових та виробничих ресурсів, має потужний антимонопольний потенціал, сприяє усуненню соціальних конфліктів і відіграє роль у соціально-економічному виживанні певних частин населення та всього регіону.

Слід підкреслити, що природа малого бізнесу об'єктивно схиляється до певної сфери, що створює хорошу місцеву соціальну та економічну атмосферу для функціонування та розвитку малого та середнього підприємництва. Саме регіональний центр є цілісною територіальною соціально-економічною формою та джерелом трансформації всієї системи зв'язків з громадськістю та державних відносин (включаючи економічні відносини), створюючи відносно сприятливі умови для розвитку життєздатного малого бізнесу[24].

Для цього є цілий ряд причин.

По-перше, у великому місті з відносно невеликим простором одна або кілька цілісності зосереджена на всіх компонентах суспільства-населення, виробництва, житла, інфраструктури, держави, місцевості, державного управління та автономії.

По-друге, у великому місті закрито кілька циклів розмноження (наприклад, соціальне населення, інвестиції, бюджет тощо), які відбуваються в його основних підсистемах.

По-третє, усі великі міста є традиційними адміністративними центрами України, враховуючи важливі політичні, культурні та економічні центри, і слугують орієнтирами в територіальній організації суспільства.

По-четверте, найбільше місто має відповідну економіку та географічне розташування, економічну багатофункціональну структуру та великий потенціал для поєднання виробництва з наукою, культурою та освітою. Це робить їх лідером у соціально-економічній трансформації, вони забезпечують формування єдиного економічного, культурного, наукового та інформаційного простору в Україні.

По-п'яте, великі міста є найважливішими центрами комерційної та фінансової діяльності. Зокрема, вони є основними донорами українських місцевих та державних бюджетних коштів.

По-шосте, великі міста відіграють важливу роль у формуванні ринкової інфраструктури. Це для юридичних фірм, маркетингових, консалтингових, аудиторських організацій, брокерських компаній, фондових бірж та бірж валют, страхових компаній, рекламних агентств, виставкових центрів, служб розвитку інформаційних технологій та ділових комунікацій, бізнес-асоціацій, розміщення державних та державних фондів допомоги [25, с.228].

Для української економіки очевидно, що незалежно від того, якою діяльністю займаються малі компанії, конкуренція з імпортованими товарами та послугами на внутрішньому та зовнішньому ринках України стає дедалі жорсткішою, що все більше змушує підприємців мислити з точки зору світового ринку. Тому є мотивація виробляти високоякісну, конкурентоспроможну продукцію. Підтримка державою таких підприємств в основному пов'язана з управлінням та ринковим консультуванням. Для такої компанії

важливіше не державна підтримка, а державний нагляд за комерційною діяльністю, особливо страхуванням ризиків [25, с.228].

Основними перевагами малого бізнесу в економіці є:

- стабілізація,
- полегшення проблем структурної перебудови та звільнення;
- надання послуг та розширення роздрібно́ї торгівлі для задоволення різноманітних потреб населення.

Регулююча політика вирішила різні виклики, з якими стикається вся українська економіка. До них належать:

1. Залучення вільних економічних ресурсів до економіки є типовою ситуацією для великих підприємств, і деякі працівники великих підприємств не можуть повноцінно та ефективно використовувати свої знання, унікальні здібності та трудові навички. Основна причина полягає в тому, що умови організації та винагороди не можуть надихнути їх на повну відданість справі.

2. Гнучка та своєчасна реакція на економічні тенденції
Однією з характеристик малого бізнесу є те, що вони можуть збільшити виробництво споживчих товарів та послуг без великих капітальних вкладень, розширити їх сферу застосування та забезпечити гнучку та своєчасну реакцію на зміни попиту. У цьому випадку мала кількість місцевої сировини та велика кількість відходів були використані раціонально.

3. Сприяти розвитку інноваційної інфраструктури, забезпечувати необхідні передумови для взаємодії інновацій та включати в систему необхідні соціальні, правові, економічні,

інформаційні та інші інститути для надання підтримки підприємствам на всіх етапах інноваційного циклу.

4. Допомагаючи у вирішенні проблем із працевлаштуванням, можна залучити кваліфікований персонал для здійснення підприємницької діяльності за необхідності.

5. Подолання територіальних та галузевих монополій сприятиме розвитку конкуренції на основі чесності та якості бізнесу.

6. Нарешті, створення економічного сектору є активним вибором для усунення "тіні" бізнес-структури, яка усуває її приховані позиції на ринку шляхом поліпшення умов діяльності легально діючих малих підприємств [26, с.6].

Слід підкреслити, що несприятливі тенденції розвитку малого та середнього підприємництва в останні роки відображають їх реакцію на негативні процеси, що відбуваються в економіці та суспільстві в цілому. Розвиток малих та середніх підприємств визнано державою однією з найважливіших складових національної економічної системи, просунуто цей факт, що вимагає особливої уваги та підтримки.

Основними проблемами, що заважають розвитку малих підприємств, є:

- недосконалість системи оподаткування;
- нестабільність регіонального планування та бюджетних коштів для регіональної підтримки малих та середніх підприємств;
- недосконалість фінансова та кредитна підтримка та механізми страхування ризиків малих та середніх підприємств;
- відсутність механізм самофінансування

- обмежити доступ малих та середніх підприємств до виробничих потужностей та властивостей реструктуризованих підприємств;
- відсутність надійного соціального захисту та безпеки для підприємців;
- організаційні проблеми взаємодії між малими або середніми підприємствами та ринком та національною структурою;
- адміністративні перешкоди для розвитку малих та середніх підприємств[27, с.84].

У зв'язку з цим вважається, що розвиток малих та середніх підприємств базується на системній взаємодії об'єднань підприємців, інформації та факторів, що визначають їх носіїв бізнесу, обмежуючи тим самим можливість малих підприємств у отриманні виробничих потужностей та реорганізованих активів.

Відповідно до послідовної національної політики щодо децентралізації економічного управління та вдосконалення ринкових механізмів, розвиток українського підприємництва може бути прискореним. В Україні відсутнє чітке визначення областей державної підтримки малого бізнесу на регіональному рівні (враховуючи конкретні обставини кожного регіону).

Наступні рекомендації зроблені щодо пріоритетних заходів щодо ефективної підтримки та визначення основних перспектив розвитку малих підприємств на регіональному та місцевому рівнях [28].

1. Сприяти формуванню сприятливого ділового середовища (відповідно до принципів національної регуляторної політики, втілити чинні норми місцевих національних адміністративних органів та органів місцевого самоврядування; встановити механізм часткового погашення процентної ставки за

кредитом, піднятої мікрофінансова компанія з місцевого бюджету Середні підприємства виконують інвестиційні проекти для формування регіональної бази даних інвестиційних пропозицій для малих підприємств).

2. Створити нові можливості працевлаштування, зменшити безробіття та стимулювати підприємництво (місцева влада повинна одноразово надавати грошову допомогу безробітним для започаткування власної справи для сприяння їх самозайнятості; при перепідготовці та перепідготовці безробітних Особливу увагу слід приділяти лише для спеціальностей, які користуються великим попитом на ринку праці, а також для того, щоб дозволити вам розпочати власну справу; для всіх, хто бажає розпочати бізнес, проводяться семінари та курси підвищення кваліфікації).

3. Вжити заходів для розвитку малих сільських підприємств (створити механізм надання матеріальної допомоги малим підприємствам, які виробляють екологічно чисту сільськогосподарську продукцію, а також займаються переробкою та експортом; сприяти перенаправленню та розвитку випущеної робочої сили на нові види сільськогосподарської діяльності) туризм "; безробітні, зареєстровані у містах, беруть участь у нових робочих місцях у сільській місцевості).

4. Заохочувати регіональні конкурси (тендери) на придбання товарів та послуг з національного та місцевих бюджетів від імені малого бізнесу та заохочувати підприємців до участі у виконанні регіональних замовлень.

5. У галузі науки, технологій та інновацій на місцевому рівні, що впроваджується малим бізнесом, запроваджено механізм державно-приватного партнерства у сфері підтримки малого бізнесу та встановлення щоквартального моніторингу наявної галузі промислової діяльності та непромислові ділянки,

що перебувають у державній власності, можуть здаватися в оренду суб'єкту господарювання.

6. З метою надання інформації малим підприємцям та полегшення їх доступу до необхідної інформації, створіть у регіоні базу даних для збору та організації інформації про чинне законодавство України, інформаційні та аналітичні матеріали про розвиток бізнесу в регіоні, цінові умови та регуляторні норми політики, Існуючі банківські та кредитні установи, а також профспілки, що надають перелік послуг у сфері позик малого бізнесу [29, с.4].

Очевидно, що подальші вдосконалення законодавства не зможуть якісно змінити розвиток малого та середнього підприємництва. За таких обставин роль регіональних урядів та органів місцевого самоврядування та їх політика щодо створення сприятливого ділового середовища постійно змінюється. Розвиток цих процесів буде прискорений за рахунок послаблення впливу галузевих факторів та посилення впливу макроекономічних процесів.

Державну підтримку малого та середнього підприємництва можна розділити на:

- Характер впливу держави на діяльність малого бізнесу –прямий та непрямий;
- Функціональний напрямок:
Організаційно–структурне; Фінансово–податкове та майнове.

Втручання держави для забезпечення умов для розвитку малих підприємств має здійснюватися у формі різних важелів через соціально-економічну, грошово-кредитну, фінансову, структурну та інвестиційну та науково-технологічну політику: використання ресурсів, податків і тарифів для сформулювати політику цільового планування, держа-

вні закупівлі, субсидії, позики, гарантії, підтримку інформаційного маркетингу, прогнозування стану та системи програмування[30, с.53].

Іншими словами, державний нагляд - це форма цілеспрямованого впливу, що здійснюється державою через систему економічних та адміністративних засобів для підтримки та забезпечення розвитку платних послуг та іншої економічної діяльності. Під час кризи малі підприємства особливо повинні надавати державну підтримку, оскільки це посилить їх діяльність, забезпечить можливості працевлаштування та пом'якшить негативний вплив кризи на українську економіку.

РОЗДІЛ 3.

ДОСВІД ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ І СВІТІ

3.1 Світовий досвід у сфері розвитку малого та середнього підприємництва

Зараз досить широке коло науковців пишуть публікації щодо аналізу державної політики в сфері розвитку підприємництва та напрямків його удосконалення. Серед них такі вчені як: В. Дикань [31,32], О. Дикань [33], Ю. Кіндзерський [34], Г. Поліщук [35], А. Толстова [36], О. Шраменко [37], О. Якушева [38] та інші. Важливим питанням є вивчення світового досвіду державної політики в сфері розвитку підприємництва з метою визначення найкращого рівня співвідношення інструментів державного регулювання та лібералізації цього сектору економіки.

Мале та середнє підприємництво є вагомою частиною ринкової економіки, вони сприяють розвитку інноваційного процесу, зміцнюють економічну ситуацію в регіоні, збільшують можливості працевлаштування, посилюють конкуренцію та забезпечують ринок товарами та послугами, які терміново потрібні споживачам. Незважаючи на офіційне існування всіх необхідних законів та інших інструментів та інститутів, що регулюють розвиток підприємництва, Україна все ще є країною з невеликою кількістю підприємств на 1000 населення.

Отже, за даними Світового банку, кількість малого підприємства в Україні становить 7,6 на тисячу, тоді як кількість малих підприємств у Польщі становить - 22, США - 74.2, країнах ЄС – 45. [39, с. 131]. Фінансова підтримка малих та середніх підприємств для здійснення економічної діяльності є найменш вивченим питанням у вітчизняній реформованій системі управління підприємствами.

Фінансова підтримка малих та середніх підприємств для здійснення економічної діяльності є найменш вивченим питанням вітчизняної реформи системи управління підприємствами.

Якщо у США близько 83% власників зробили заплановані прогнози, тоді як у Німеччині понад 92% власників зробили заплановані прогнози. Згідно з вибіркоvim опитуванням, на півдні України їх кількість становить лише 24% [40, с. 50].

Як показав досвід розвинутих країн, під патронатом держави успішно розвивався малий бізнес: використовуючи бюджетні кошти, політичний важель може залучати кошти малого бізнесу.

Політика підтримки малого бізнесу в Європі реалізується через державну діяльність та спеціальні програми, що реалізуються під егідою Європейського Союзу.

Фонди підтримки малого та середнього підприємств надходять із структурних фондів ЄС, особливо з фондів регіонального розвитку та соціальних фондів. На національному рівні протягом перших кількох років діяльності фінансова допомога отримує значні податкові пільги, надаючи позики на пільгових умовах суб'єктам, що займаються інноваціями, охороною навколишнього середовища та екологічними проектами, та розвиваючи бізнес у слаборозвинених районах, що має важливе соціальне значення. Слід зазначити, що уряд зробив величезний внесок у фінансову підтримку організації, і ці кошти допомогли розвитку підприємства. Ці фонди поділяються на спільні інвестиційні компанії та спільні гарантійні компанії. Національна федерація промисловості та комерції та Асоціація малого бізнесу також відіграють активну роль у фінансовому розвитку всіх підприємств [41, с.237].

У країнах скандинаві головним «донором» для вливання капіталу в підприємство є держава. Уряди цих країн надають субсидії та прямі позики малому бізнесу. Перспективні та важливі проекти можуть фінансуватися від 50 до 75% державного фінансування.

Протягом року Ірландія виплачувала щомісячну допомогу у розмірі 50 фунтів стерлінгів деяким типам стартапів [42, с.281].

Концесійні позики виділяються на реалізацію нових проектів та модернізацію малого бізнесу, а їх процентні ставки майже вдвічі нижчі за ринкові.

У Великобританії пріоритетним напрямком розвитку малого бізнесу є розробка спеціальних програм підтримки малого бізнесу.

Італія створила національну систему фінансової підтримки малого бізнесу за допомогою субсидій та пільгових позик певним малим підприємствам та консорціумам та кооперативам, що об'єднують малий бізнес. Сума субсидій таким асоціаціям не перевищує 300 мільйонів лір на рік та 800 мільйонів лір протягом трьох років.

Цікава форма недержавної фінансової підтримки малого бізнесу широко поширена в Іспанії. Там були створені асоціації взаємних гарантій, але такі асоціації створювались за рахунок добровільних внесків підприємців. Метою цих компаній є надання банківських гарантій своїм членам при отриманні позик.

Якщо йому не вистачає власних коштів, іспанський уряд надасть компанії фінансову допомогу. Коли компанія накопичує певний капітал, вона може стати компанією, що співфінансує, отримати статус фінансової установи та брати участь у прямих інвестиціях у підприємницьку діяльність [42, с.345].

У Сполучених Штатах підтримка малого бізнесу здійснюється переважно за рахунок грантів та прямих гарантійних позик. Крім того, програми підтримки малого бізнесу реалізуються на державному рівні за допомогою недержавних фондів. Якщо позичальник збанкрутує, держава компенсує збитки повністю. Державні гарантії зменшують ризики при роботі кредитно-фінансових установ та сприяють інтересам кредиторів підприємств.

В Японії прикладом малого бізнесу, який відіграє особливу роль у розвитку та відновленні національної економіки, є Японія, де малий бізнес забезпечує близько 40% вартості промислової продукції. Ці результати були досягнуті завдяки великому обсягу державної допомоги, включаючи запровадження спеціальних податків на певні види діяльності; заснування асоціації кредитних гарантій малого бізнесу; на-

дання пільгових позик, гарантій та субсидій підприємствам для модернізації та вдосконалення виробництва, а також реалізація спільних проектів для університетів, нових інститутів розвитку, розвитку легкої та харчової промисловості, розвитку нових продуктів та нових технологій, а також створення нових підприємств у відсталих районах. Крім того, уряд забезпечує фінансування консультаційної та інформаційної підтримки та навчання малого бізнесу [42, с.379].

Крім того, Національна фінансова корпорація Японії також була створена для надання фінансової підтримки малому бізнесу. Дві системи гарантування позик 52 приватних асоціацій кредитних гарантій на рівні округу та Національної корпорації страхування кредитів зменшують ризик несплати позик. У разі банкрутства підприємця держава бере на себе майже все погашення боргу. Система фінансової допомоги базується на принципі зворотної залежності між розміром підприємства та державною допомогою. Іншими словами, найбільшою підтримкою в країні є підприємництво та стартапи.

Тому якщо проаналізувати досвід розвинених країн, зокрема США, Японії та Великобританії, Італії тощо. [43], то можна зробити висновок, що законодавча база фінансового планування в кожній країні сформульована належним чином відповідно до конкретних умов кожної країни.

Для прямого внутрішнього планування в іноземних компаніях планування починається з визначення цілей та завдань управління, які вирішуються системою в конкретній бізнес-організації. Потім формується модель верхнього рівня, яка є загальною моделлю процесу. На наступному етапі реалізації проекту збільшені блоки вищого рівня будуть деталізовані шляхом їх розбиття на нижчі рівні.

Сформована детальна бізнес-модель планування, експлуатації та бухгалтерського обліку, аналізу та управлінського контролю. В

результаті була створена комплексна модель корпоративного фінансового планування [41, с.238].

Створені моделі рекомендується записувати у вигляді текстових звітів, а потім використовувати в процесі реалізації розробленого процесу. Одночасно змінюються права та обов'язки працівників, розробляються (змінюються) посадові інструкції, затверджуються типові плани та звітні документи, запроваджується система управління документами. На підставі вищезазначеного процесу планування за кордоном існує декілька типів планів підприємств.

Основні цілі підприємства встановлюються "Статутом". Він вказує на корпоративні стандарти, позиціонування на ринку, структуру власності, корпоративне позиціонування та стосунки з власниками та працівниками.

Наступна важлива річ - стратегічний бізнес-план, який формувався на п'ять-десять років і визначав стратегію фінансування та виробництва, зростання продажів та частки ринку.

На основі цих двох планів була сформована та сформульована вся подальша діяльність підприємства відповідно до вищезазначених подальших планів.

Основою планування більшості МСП є річний бюджет, який додатково розробляється у формі операційного бюджету, який готується щокварталу, щомісяця та щотижня.

До них належать:

-Бізнес-план - трирічний період (як правило, розбивається на квартали), деталізується джерело інвестицій, визначається напрямок розвитку виробничих потужностей та вимоги до персоналу, матеріальних та фінансових ресурсів. Включаючи комбінований план продажів у валюті;

-Продажі та операційний план (план збуту та виробництва-портфель продукції) -формують на період один-два роки.

-Поточний план (поточний фінансовий план) -включає детальні плани виробництва та збуту [42, с. 412].

Тому можна помітити, що в іноземних компаніях внутрішні плани структури МСП є досить детальними та систематизованими, оскільки вони розробили кілька типів планів у відповідній ієрархічній структурі.

Такий план дуже трудомісткий, але він також дозволяє розробити більше варіантів для розвитку бізнесу в різних типах ситуацій. Це пов'язано з прагматизмом підприємців та жорстким законодавством.

Стосовно України, то в концепції Національного плану розвитку підприємництва на 2014-2024 роки вказується, що українське підприємництво наразі має багато недоліків, які обмежують використання фінансових планів українськими бізнес-компаніями, а саме:

- висока невизначеність на українському ринку при постійних змінах в різних сферах суспільного життя, їх непередбачуваність;
- відсутність ефективної законодавчої бази у сфері внутрішнього фінансового планування;
- багато комерційних компаній мають обмежені можливості фінансування, фінансового розвитку в галузі планування [44].

Основними причинами незадовільного рівня планування малих та середніх підприємств є: відсутність методів визначення межі використання запланованого важеля залежно від масштабу бізнесу кожного підприємства та відсутність методів планування, що відповідають характеристикам їхніх користувачів.

Також добре відомо, що багато людей, які не мають всебічного розуміння економіки та управління, займаються підприємницькою діяльністю.

Для вирішення проблеми підприємництва в Україні необхідно почерпнути досвід у зарубіжних країнах.

Що стосується можливості вдосконалення корпоративних фінансових планів, то завдяки більшому досвіду та стабільнішому законодавству в ринковій економіці іноземним компаніям легше планувати свою діяльність, тому формулювання корпоративних фінансових планів може здійснюватися. Детально, це відповідає певній системі. З метою усунення недоліків та вдосконалення діяльності малих та середніх підприємств Україні слід вдосконалити та деталізувати нормативно-правову базу у сфері внутрішнього фінансового планування та заохотити малі підприємства до активного та інноваційного розвитку як рушійного чинника інтенсивного бізнесу розвитку. Це вимагатиме створення належних умов для формування ефективного фінансового механізму як методології, методології та організаційної структури внутрішньої та зовнішньої системи фінансових відносин підприємства.

3.2 Стратегії розвитку малого та середнього підприємства в розбудові ринкової економіки

Акт про малий бізнес для Європи визначає пріоритети малого та середнього підприємництва (МСП) щодо економічного зростання та реалізації «Стратегії сталого розвитку України на 2020 рік». Повноцінне використання можливостей для малих та середніх підприємств є не лише економічною політикою, а й соціальним завданням державної політики. Його рішення дозволять збільшити частку інноваційних продуктів та створити нові робочі місця.

Якісне використання можливостей МСП є економічною політикою та соціальним завданням державної політики. Його рішення

дозволять збільшити частку інноваційних продуктів та створити нові робочі місця.

Згідно зі статистичними даними, МСП займають важливе місце в економіці з точки зору кількості, зайнятості та продажів. У 2014 році (за винятком банків, бюджетних установ, тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим, Севастополя та частини зони проведення антитерористичних операцій) загальна кількість суб'єктів господарювання в Україні становила приблизно 1,93 мільйона, а їх було більше 99 малі та середні підприємства., що становить 9%. Серед них 16 600 середніх підприємств (що становить 0,9% від загальної кількості суб'єктів господарювання) та 1,9 млн малих та мікропідприємств (що становить 99,1% від загальної кількості суб'єктів господарювання). Водночас у 2014 році було лише 497 великих компаній.

Сучасний стан розвитку МСП вимагає оновленого стратегічного підходу до реалізації державної політики і повинен базуватися на принципах європейського законодавства про підприємництво:

1. Створити умови для розвитку та процвітання МСП.
2. Надати другий шанс чесним підприємцям, які збанкрутували.
3. Сформулювати положення за принципом «малий - перший».
4. Адаптувати державні установи до потреб МСП.
5. Адаптувати умови доступу підприємств до можливостей державних закупівель та державної підтримки.
6. Сприяти розвитку МСП для отримання фінансування та підтримки створення правової та комерційної систем для сприяння своєчасним платежам у комерційному секторі.
7. Допомогти МСП скористатися можливостями виходу на європейський ринок.

8. Підтримати розвитку інноваційних навичок та можливостей МСП.
9. Підтримати МСП у перетворенні екологічних викликів на економічні можливості.
10. Заохочувати та підтримувати можливості виходу малих та середніх підприємств на зовнішні ринки.

З цією метою сформульована Стратегію розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року [45]. Водночас передбачається, що на регіональному рівні буде застосовано кластерно-орієнтований підхід для формулювання регіональної програми розвитку малого та середнього підприємництва, яка враховуватиме конкретні умови та пріоритети розвитку регіону.

Стратегія спрямована на вирішення проблем, що перешкоджають розвитку сектору МСП, та створює умови для його повного потенціалу.

Метою «Стратегії розвитку малого та середнього підприємництва» є створення комфортних умов для бізнесу, що розкриє потенціал сектору МСП у забезпеченні стійкого економічного та соціального розвитку в Україні.

Реалізація цієї стратегії повинна допомогти досягти наступних цілей:

1. Створити найкращі умови для розвитку бізнесу:
 - Позиціонування підприємництва як основи соціально-економічного розвитку України; реформа дерегуляції;
 - Створити конкурентне середовище для забезпечення рівних можливостей для всіх учасників ринку;
 - Забезпечити доступ суб'єктів МСП до фінансів, власності та природних ресурсів;
 - Усунути бар'єри для МСП для виходу на зовнішні ринки;
2. Розбудова інституційного потенціалу країни для ефективного формулювання та реалізації політики розвитку бізнесу:

- Встановити допоміжну інфраструктуру для МСП;
- Можливості освіти для підприємців відкриті протягом усього життя, а здатність "підприємництва" була включена до плану освіти;
- Забезпечити конструктивний діалог між органами державної влади та МСП;
- Забезпечити широке залучення МСП до державних закупівель;
- Підвищити обізнаність державного сектору про статистику та аналіз сектору МСП.

3. Розвиток сектору МСП:

- Підвищити конкурентоспроможність українських МСП;
- Підвищення рівня доданої вартості, створеної МСП.

Реалізація цієї стратегії включає три етапи:

1. Створити сприятливі умови для роботи

Перш за все, необхідно забезпечити ефективне та комфортне ділове середовище шляхом створення прозорої та чіткої нормативної бази. У чинних положеннях про господарську діяльність багато нормативних актів застарілі, неефективні та зайві (дублікати).

Тому нормативну базу потрібно переглянути, щоб скасувати певні правила або замінити їх альтернативними методами регулювання, які не спричиняють непотрібних обтяжень для підприємств.

Крім того, створення нових нормативних актів ще більше ускладнює ділову поведінку. Для комплексного вирішення цієї проблеми необхідно не допускати введення нових нормативно-правових актів, що дублюються або економічно нерозумними, та застосовувати системний підхід до поступового спрощення та підвищення ефективності регулювання.

2. У галузі розвитку та підтримки МСП сформувати потужний національний інституційний потенціал.

Інституційний потенціал країни у галузі розвитку МСП повинен базуватися на ефективній системі підтримки з певними функціями, включаючи:

- Центральні відомства, служби та установи - формують та вдосконалюють нормативні акти у сфері МСП; забезпечують чітке розподіл відповідальності за сприяння розвитку МСП між різними компетентними органами; створюють та координують мережу установ підтримки МСП на регіональному рівні;
- Місцеві органи влади - визначають пріоритети місцевого розвитку, формулюють та реалізують регіональні плани підтримки підприємництва, допомагають у створенні інфраструктури для підтримки МСП та оптимізують та зменшують вартість надання адміністративних послуг;
- Міжнародні та національні бізнес-асоціації - сприяють безперервному функціонуванню та зростанню компаній-членів, інформують компетентні органи про проблеми та потреби МСП, включаючи зворотній зв'язок та оцінку введених або нещодавно сформульованих нормативних актів, а також діалог щодо ефективності політики та реалізації рішень ;
- Міжнародні організації та проекти технічної допомоги - фінансування та реалізація проектів та програм допомоги відповідно до цієї стратегії.

3. Запровадження програм підтримки підприємництва

Розвивати та просувати підприємництво:

- Навчання підприємницьким навичкам та закладення фундаменту підприємницької культури повинні бути основою всієї освітньої

структури України; призначити керівника Міністерства освіти і науки України та призначити Міністерство освіти і науки України для створення та діяльності ефективного навчання та розвитку системи підприємницьких можливостей;

- Розвивати професійні навички на всіх етапах життєвого циклу: в умовах фінансової кризи (вдосконалення організаційного управління), здійснення структурних змін (зміни у виробничому процесі, розробка нових продуктів) або подальша професійна розробка планів для малого та середнього бізнесу великі підприємства для вдосконалення стратегій Важливі навички прийняття рішень або рівень управління;

Забезпечити доступ до коштів:

- Розробити інструменти кредитного гарантування шляхом створення незалежного та надійного фонду гарантування кредитів, який надаватиме цілеспрямовану допомогу діючим малим та середнім підприємствам із надійними бізнес-планами; співпрацювати з комерційними банками для розробки кредитних та гарантійних механізмів для МСП; вдосконалювати нагляд та закони та нормативні акти, що стосуються бізнесу щодо кредитних гарантій, та формулюють найкращі та прозорі правила відбору заявників.
- Розробити та сприяти подальшому впровадженню спеціальних планів позик та фінансування (венчурний капітал, гарантійні фонди тощо) для стимулювання та сприяння участі приватного сектору як джерела фінансування МСП;

Забезпечити доступ до зовнішніх ринків:

- Забезпечити приєднання України до Програми конкурентоспроможності COSME (COSME) та повною мірою використовувати можливості, які вона надає українським компаніям, наприклад,

створення механізму пошуку міжнародних партнерів у рамках Європейської мережі підприємств (EEN);

- Співпраця з ЄС з метою повного використання всіх компонентів плану адаптації для адаптації до зони вільної торгівлі;

Розвивати зелену економіку:

- Сформулювати та впровадити національну стратегію поводження з відходами для створення ринку для циркулярної економіки, відкритого для МСП;
- Підтримати розвиток екотуризму та альтернативної енергетики;
- Підвищити обізнаність МСП про екологічні стандарти та принципи природокористування.

План дій передбачає 35 завдань за наступними напрямками, включаючи 63 заходи:

- Створити сприятливе середовище для розвитку МСП (далі - малі та середні підприємства) (6 завдань, 15 видів діяльності);
- Покращити можливості фінансування МСП (4 завдання, 6 заходів);
- Спрощення податкового управління МСП (3 завдання, 5) Заходи);
- Сприяти розвитку підприємницької культури та розвитку підприємництва Навички (9 завдань, 11 видів діяльності);
- Підвищення конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу МСП (8 завдань, 18 заходів);
- Організаційна підтримка та механізм виконання стратегії (5 завдань, 8 завдань).

Слід зазначити, що станом на 31 грудня 2020 року:

- Вжиті заходи-55;
- Часткове виконання -3;
- Втрата актуальності заходів-3;

- Заходи, що виконуються -2.

Основні досягнення реалізації стратегії включають:

- Розширення зв'язків між МСП та державними підприємствами. В електронній системі державних закупівель (Prozorro) ввели нове електронне поле "Класифікація суб'єктів господарювання". Це дає доступ до даних про державні закупівлі, що беруть участь у різних бізнесах. Верховна Рада України прийняла ЗУ "Про внесення змін до Закону України", "Про публічні закупівлі" тощо. Декрет законодавства України про вдосконалення державних закупівель передбачає розширення можливостей участі МСП у закупівлях.
- Запроваджено Державну програму підтримки "Доступні кредити 5-7- 9%" (постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 28 "Про затвердження Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємництва" із змінами) [46]. Кредити надаються на винагороду Інвестиційні проекти МСП, пов'язані з антикризовими заходами Запобігання поширенню коронавірусу на виробничі заходи Ліки, медичне обладнання або медичне обладнання, та Оплата постійних витрат, які не залежать від випуску продукції (заробітна плата Персонал, оренда та комунальні послуги, податки та інші необхідні витрати Підприємництво збережено), придбання нежитлової нерухомості, придбання майна Інтелектуальна власність, доповнення оборотних коштів.
- Запуск онлайн-платформи "Factoring Hub": <https://ufactoring.com/>. Інтернет-платформа дозволяє підприємцям (постачальникам) подавати заявки на участь Державні закупівлі та отримання від банку цінової пропозиції щодо факторингового відшкодування, Підключіться до платформи. Підприємець залишає за собою пра-

во прийняти або прийняти. Відхилити положення про факторинг, що не стосується регресу, надане банком.

- Перегляд нормативно-правової бази. У напрямку реформ Підприємництво та політика конкуренції, провів три конференції "ви-гнання" Уряд прийняв 49 нормативних законів та законопроектів, 29 із яких прийнято Міністерство економіки, скасувало близько 250 недоречних або економічно недоцільних Державні норми можуть допомогти покращити ділове середовище та зменшити його Адміністративний тиск та розвиток бізнесу.
- Покладення основи для посилення процесу комунікації науки галузі підприємництва. З вересня 2018 року Міністерство освіти і науки співпрацює з неурядовими організаціями. У вищих навчальних закладах створена Платформа інноваційного партнерства (УЕР) Навчання в бізнес-клубах. Очікується, що такий клуб буде розвивати Академічне підприємництво студентів сприятиме розвитку культури підприємництва в студентському середовищі, поширення підприємницького руху серед молоді це допоможе сформувати тенденцію нових стартапів в університетах.

ВИСНОВКИ

Розглядаючи питання розвитку малого та середнього підприємництва в розбудові ринкової економіки можна зробити наступні висновки:

Сьогоднішня реальність сфери МСП потребує національного нагляду призначеного для забезпечення ефективного розвитку суб'єктів господарювання МСП.

Загалом слід зазначити, що хоча в Україні загалом сформована правова та нормативна база для забезпечення функціонування малого бізнесу, все ще існує багато невирішених питань у сфері державних фінансів та кредитної підтримки.

Перш за все, потрібно розвиватися у напрямку удосконалення організаційно-правового механізму малого бізнесу та операцій малого бізнесу. Підприємства і Закони України треба пристосувати до європейських норм та стандартів. Вони також відіграють важливу роль у вдосконаленні діяльності малих та середніх підприємств у сфері економічної діяльності.

Мале та середнє підприємництво є частиною економіки України. Незамінна частина соціально-економічної системи країни, яка забезпечує стабільність ринкових відносин та залучає значну частину громадян.

Відкривши власну систему відносин бізнес через глибоку спеціалізацію та виробничу кооперацію забезпечить високу ефективність виробництва, що позитивно вплине на економічне зростання національної економіки.

Розвиток підприємництва можливий лише в контексті концептуально збалансованої системи національно-правових заходів, спрямованих на економіку, суспільство, інформацію, освіту та інші типи підтри-

мка малого бізнесу. Без національної політики у цьому відношенні мале підприємництво неможливе, ефективність його діяльності значно знижується, а цілі та завдання спотворюються.

Через втручання держави у розвиток підприємства у формі соціально-економічної, грошово-кредитної та фінансової, структурної інвестиційної та технологічної політики для його активації можливі і необхідні різні важелі діяльності та забезпечення зайнятості населення та пом'якшення кризи економіка України. Все це створить сприятливі умови для вільного розвитку та гідного життя кожного громадянина країни.

Невизначений перший крок, зроблений Україною у сфері підприємництва, призвів до прийняття комерційного та цивільного законодавства, що призвело до розбіжностей та часткової невідповідності законодавства, які були частково компенсовані. Це позитивна тенденція на шляху до інтеграції до ЄС. Подолавши економічну кризу, Україна має можливість стати країною, де малий бізнес може і буде розвиватися комфортно та успішно.

Очевидно, що подальші вдосконалення законодавства не зможуть якісно змінити розвиток малого та середнього підприємництва. За таких обставин роль регіональних урядів та органів місцевого самоврядування та їх політика щодо створення сприятливого ділового середовища постійно змінюється. Розвиток цих процесів буде прискорений за рахунок послаблення впливу галузевих факторів та посилення впливу макроекономічних процесів.

Основними причинами незадовільного рівня планування малих та середніх підприємств є: відсутність методів визначення межі використання запланованого важеля залежно від масштабу бізнесу кожного підприємства та відсутність методів планування, що відповідають характеристикам їхніх користувачів.

Для вирішення проблеми підприємництва в Україні необхідно почерпнути досвід у зарубіжних країнах.

Що стосується можливості вдосконалення корпоративних фінансових планів, то завдяки більшому досвіду та стабільнішому законодавству в ринковій економіці іноземним компаніям легше планувати свою діяльність, тому формулювання корпоративних фінансових планів може здійснюватися. Детально, це відповідає певній системі.

З метою усунення недоліків та вдосконалення діяльності малих та середніх підприємств Україні слід вдосконалити та деталізувати нормативно-правову базу у сфері внутрішнього фінансового планування та заохотити малі підприємства до активного та інноваційного розвитку як рушійного чинника інтенсивного бізнесу розвитку.

Це вимагатиме створення належних умов для формування ефективного фінансового механізму як методології, методології та організаційної структури внутрішньої та зовнішньої системи фінансових відносин підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гордієнко Є. С. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні / Є. С. Гордієнко, А. О. Гордієнко, І. М. Сидоренко; ДонНУЕТ // Dokument HTML. – Режим доступу: www.pdaa.com.ua/np/pdf3/13.pdf
2. Попело О.В. Мале підприємництво як джерело економічного розвитку у високорозвинених країнах / О.В.Попело // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2014. – № 3(75). – С.122-134.
3. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22 берез. 2012 р. № 4618-VI: [чинний] // ВВР України. – 2012. – № 22. – (Бібліотека офіційних видань). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
4. Гончарова В. Г. Механізми державної фінансово-кредитної підтримки розвитку малого підприємництва / В. Г. Гончарова. – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=254>
5. Богун К. В. Організаційно-правове забезпечення фінансової інфраструктури малого підприємництва в Україні / К. В. Богун // Науковий вісн. Нац. ун-ту ДПС України (економіка, право). – 2010. – № 1 (48). – С. 269–275.
6. Базилюк А. В. Фінансові важелі розвитку малого бізнесу / А. В. Базилюк // Актуальні проблеми економіки. – 2002. – № 8. – С. 21.
7. Пріоритети підвищення ефективності транскордонного співробітництва та зміцнення конкурентоспроможності підприємництва західних регіонів України / Т. Г. Васильців, В. В. Борщевський, М.І. Флейчук та ін. ; за ред. Т.Г. Васильціва. – Львів: ЛФ НІСД, 2010. – С. 42–44.

8. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 1996. — № 30. — 141 с.

9. Господарський Кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р. [чинний] // Відомості Верховної Ради України [Текст]. — 2003. — 22 с.

10. Корчак Н. М. Особливості правового становища приватних підприємств у світлі Господарського кодексу України / І. М. Корчак, І. М. Вертузаєва // Юридичний вісник [Текст]. — 2008. — № 4(9). — С. 53—58.

11. Яловий Г. К. Фінансовий механізм стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні / Г. К. Яловий, Д. А. Бабій, Ю. О. Єрешко // Економічний вісник НТУУ “КПІ” [Текст]. — 2008. — С. 25—32.

12. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 4618-VI від 22.03.2012 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

13. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки [Текст] : навч. посіб. / Л. А. Швайка. — К.: Знання, 2006. — 435 с.

14. Новицький В. Є. Інституційне регулювання як фактор ефективності соціально-економічного регулювання / В. Є. Новицький, В. М. Миленський // Економічний вісник НТУУ “КПІ” [Текст]. — 2011. — С. 36—45.

15. Безземельна Т. О. Організаційно-правовий механізм державного регулювання підприємницької діяльності / Т. О. Безземельна, Т. І. Сергеева // Держава та регіони [Текст]. — 2009. — № 2. — С. 22—26.

16. Європейська хартія малих підприємств [Електронний ресурс]: міжнар. док. Від 19.06.2000. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_860

17. Ионова Ж. А. Правовые проблемы легитимации предпринимательства / Ж. А. Ионова // Государство и право. — 1997. — №5. — С. 46–50.

18. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань : Закон від 26.11.2015 №835-VIII // Відом. Верхов. Ради України. – 2016. – №2. – Ст. 17.

19. Про запровадження в Україні принципів Європейської хартії для малих підприємств: постанова Каб. Міністрів України від 02.07.2008 № 587// Офіц. вісн. України. – 2008. – №49. – Ст. 1577.

20. Труш І. Удосконалювати реєстраційну діяльність / І. Труш // Право України. – 2001. – №7. – С. 44–47.

21. Порядок державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи: наказ від 09.02.2016 №359/5 // Офіц. вісн. України. – 2016. – №10. – Ст. 471.

22. Балановська Т. І. Особливості функціонування малого підприємництва в Україні / Т. І., Балановська, О. П. Гоголя, К. Л. Тужик // Інноваційна економіка. – 2012. – № 8(34). – С. 22–31.

23. Немченко А. Б. Бізнес–інкубатори у сфері сучасної державної підтримки розвитку регіональної інноваційної інфраструктури / А. Б. Немченко // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 25–34.

24. Кашуба Я. М. Напрямки підтримки розвитку малого та середнього підприємництва / Я. М. Кашуба // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 657.

25. Ареф'єва О. В. Управління формуванням підприємництва / О. В. Ареф'єва, Н. А. Герасимчук. – К.: Корпорація, 2006. – 228 с.

26. Пивоваров М. Розвиток інституту інфраструктури малого підприємництва: проблеми та шляхи його покращення / М. Пивоваров // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1(8). – С. 6–18.

27. Цегелик Г. Г. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні [Текст] / Г. Г. Цегелик, М. Я. Квик // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – Т. 2. – № 1. – С. 84–89.

28. Гнатцов О. Г. Малий бізнес в Україні: від стратегії зростання до стратегії розвитку / Збірник матеріалів конференції «Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні», УПСК, 2006 65 с.

29. Корягіна Т. В., Осацька Ю. Є. Особливості державного регулювання малого підприємництва в Україні / Т. В. Корягіна, Ю. Є. Осацька // Економіка & держава. – 2014. – № 12. – С. 4–7.

30. Корчак Н. М. Особливості правового становища приватних підприємств у світлі Господарського Кодексу України / Н. М. Корчак // Юридичний вісник. – 2013. – № 4(9). – С. 53–58.

31. Дикань В. Л. Украина в глобальной миросистеме: особенности и последствия государственной экономической политики / В. Л. Дикань, А. В. Обруч // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – Вып. 59. – С. 11- 19.

32. Дикань В.Л. Государственное управление развитием экономики Украины в условиях «третьей волны» глобализации / В.Л. Дикань // Вісник економіки транспорту та промисловості. – 2013. – Вып. 43. – С. 11-20.

33. Дикань О. В. Розвиток малого бізнесу в Україні: проблеми та шляхи забезпечення / О. В. Дикань // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – № 57. – С.58-66.

34. Киндзерский Ю.В. Государственный заказ в мире и особенности его применения в политике развития: уроки для Украины / Ю.В. Киндзерский // Экономика Украины. – 2015. – № 3 (632). – С. 4-25.

35. Поліщук Г.О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід [Електронний ресурс] / Г.О. Поліщук // Актуальні проблеми державного управління. –

2017. – № 1 (51). – Режим доступу:
<http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/apdu/2017-1/doc/6/03.pdf>

36. Толстова А.В. Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні / А.В. Толстова, С. Кибальчич // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – Вип. 60. – С. 55-62.

37. Шраменко О.В. Удосконалення державного регулювання підприємницької діяльності на основі розвитку інформатизації економічних систем / О.В. Шраменко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2017. – Вип. 59. – С. 32- 37.

38. Якушева О.В. Економічний розвиток і підтримка малого та середнього бізнесу на регіональному рівні: дис. ... канд. екон. наук; 08.00.05 / Якушева Оксана Вікторівна // Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси, 2017. – 288 с.

39. Камушков, О. С. Розвиток малого та середнього бізнесу у світі / О. С. Камушков // Вісн. Акад. мит. служби України. Сер.: Економіка. — 2013. — № 1. - С. 130-134.

40. Мареніченко В. В. Механізми реалізації державного регулювання якісного розвитку малого та середнього бізнесу в умовах інтеграції України до Європейського Союзу / В. В. Мареніченко // Вісн. Акад. мит. служби України. Сер.: Держ. упр. — 2013. — № 1. - С. 48-53.

41. Рибчак В. І. Світовий досвід державного регулювання підприємств малого бізнесу / В. І. Рибчак // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 16.1. – С. 235–238.

42. Світовий бізнес: Навч. посібник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: Рута, 2012. – 498 с.

43. Кіщак В. Розвиток малого та середнього підприємництва: досвід Польщі, Угорщини, Чехії, Італії / В. Кіщак, І. Кіщак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua>

44. Равенков А. Фінансове планування на підприємстві / А. Равенков // Проблеми теорії та практики управління. – 2009. - № 4. - С. 72-78.

45. Про схвалення Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року [Електронний ресурс]: Закон України від 24 травня 2017 р. № 504-р 5 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504-2017-%D1%80#Text>

46. Про затвердження Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам мікропідприємництва та малого підприємств [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 28 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>